

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1978/51

Karar Sayısı:1978/44

Karar Günü:23/6/1978

Resmi Gazete tarih/sayı:28.2.1979/16564

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Solhan Sulh Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4/4/1929 günlü, 1412 Sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Yasasının, 22/6/1938 günlü ve 3515 "sayılı Yasa ile değişik 423. maddesinin ikinci fıkrasının, Anayasaya aykırı olduğu ileri sürülerek, iptaline karar verilmesi istenmiştir.

I. OLAY :

Görevli Jandarmaların "dur" buyruğuna uymayan sanıkların, Türk Ceza Yasasının 260. maddesi uyarınca cezalandırılmaları istemiyle açılan davaya bakan Solhan Sulh Ceza Mahkemesinin 27/7/1977 gününde verdiği karar, Yargıtay Özel Dairesince "adli aravermeye rastlayan tarihte duruşma yapılarak hüküm kurulması suretiyle, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 423. maddesine muhalefet edilmesi...." gerekçesiyle bozulmuştur. Sulh Ceza Mahkemesi 28/3/1978 günlü duruşmada bozma kararına uyulmasına, 16/6/1978 günlü duruşmada da Ceza Muhakemeleri Usulü Yasasının 423. maddesinin ikinci fıkrasının, Anayasaya aykırı olduğunu ileri sürerek, iptal edilmesi için Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar vermiştir.

III. YASA METNİ :

Ceza Muhakemeleri Usulü Yasasının konu ile ilgili birinci fıkrasıyla iptali istenen ikinci fıkrası şöyledir :

"Madde 423- Ceza işlerini gören makam ve mahkemeler her sene Temmuzun yirmisinden Eylülün beşine kadar tatil olunur.

Hazırlık tahkikatı ve ilk tahkikat ile mevkuflu işlere ait duruşmaların ve sair acele sayılacak hususların tatile tesadüf eden zamanda ne suretle ifa edileceği Adliye Vekâleti tarafından tayin olunur..."

IV. İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca ilk inceleme için yapılan toplantıda, itirazcı Mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkili olup olmadığı sorunu üzerinde durulmuştur.

Anayasanın 151. ve 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Yasanın 27. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, ancak o davada uygulanacak yasa hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin o doğrultudaki savının ciddi olduğu kanısına varırsa Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilir. Bu maddelerden anlaşıldığı üzere bir mahkemenin, Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi, elinde bakmakta olduğu bir davanın var olması ve iptalini istediği hükmün veya hükümlerin o davada uygulanması koşullarının gerçekleşmesine bağlıdır.

Olayda Mahkemenin elinde yöntemince açılmış, bakılmakta olan bir davanın varlığı ve Anayasa Mahkemesine başvurma koşullarından birinin bu yönden gerçekleştiği dosya içeriğinden açıkça anlaşılmaktadır.

İptali istenen ikinci fıkra hükümlerinin bakılmakta olan dâvada uygulanması koşulunun gerçekleşmiş olup olmadığı sorununa gelince :

Ceza Muhakemeleri Usulü Yasasının 423. maddesinin birinci fıkrası, ceza işlerini gören makam ve mahkemelerin her yılın yirmi Temmuzundan beş Eylülüne kadar çalışmalarına ara vermelerini, genel bir kural olarak, öngörmüştür.

Solhan Sulh Ceza Mahkemesi ise adlî araverme süresi içinde duruşma yapıp hüküm vermiş, Yargıtay özel dairesi "Adlî aravermeye rastlayan tarihte duruşma yapılarak hüküm kurulması suretiyle Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 423. maddesine muhalefet edilmesi..." gerekçesiyle bu hükmü bozmuş, mahkeme de bozma kararına uymakla adli araverme süresi içinde davaya bakılmaması gerektiğini kabul etmiş bulunmaktadır.

423. maddenin, iptaline karar verilmesi istenen, ikinci fıkrası, kimi işleri, adlî aravermeye rastlayan zamanda nasıl yürütüleceklerini de belirterek, birinci fıkradaki genel kuraldan ayrı tutmuştur. Bu fıkroda, hazırlık soruşturması ile ilk soruşturmadan, tutuklu işlerin duruşmalarından ve ivedi sayılacak yönlerden söz edilmektedir.

Solhan Sulh Ceza Mahkemesi ise son soruşturmayı yürütmektedir. Dosyadaki tutanak ve belge Örneklerinden, sanıkların tutuklu olmadıkları anlaşılmakta ve yukarıda "OLAY" bölümünde belirtilen niteliği bakımından işin, ivedi sayılmasını gerektiren bir yanı da bulunmamaktadır.

Hernekadar Yargıtay özel dairesi kararında fıkra belirtmeksizin 423. maddeye aykırılıktan söz edilmekte ise de, bu kararın dayanağını, 423. maddenin tüm hükümlerinin, bu arada ikinci fıkrası hükümlerinin değil, sadece davalara adlî araverme süresi içinde bakılmasını engelleyen birinci fıkrası hükümlerinin oluşturduğu duraksamaya yer vermeyecek kadar açıktır.

Durum böyle olunca; Solhan Sulh Ceza Mahkemesinin, Ceza Muhakemeleri Usulü Yasasının 423. maddesinin birinci fıkrası uyarınca adli araverme süresi içinde bakamayacağı, bozma kararını benimsemesi ile de açıklığa kavuşan bir davada, adlî araverme zamanında da bakılması öngörülen işler için düzenlenmiş bulunan ikinci fıkra hükümlerini uygulaması olanak dışıdır.

Öteyandan Solhan Sulh Ceza Mahkemesi, Anayasa Mahkemesine başvurulmasına 16/6/1978 gününde karar vermiş 1977 yılı ile ilgili adlî araverme süresi ise yirmi Temmuz'da başlamış, beş Eylül'de sona ermiştir. Böylece adlî araverme süresinin bitiminden sonra yapılan duruşmada, Ceza Muhakemeleri Usulü Yasasının itiraz, konusu hükümlerini ele almaya, bir başka deyimle, o hükümleri uygulamaya artık yer yoktur.

Bu nedenlerle itirazın, itirazda bulunan Mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkisizliği yönünden reddine karar verilmek gerekir.

SONUÇ :

4/4/1929 günlü, 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun, 26/6/1938 günlü, 3515 sayılı Kânunla değişik 423. maddesinin ikinci fıkrasının görülmekte olan davada uygulanacak hüküm niteliğinde olmadığından, başvuranın, itirazda bulunan Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine, oybirliğiyle,

29/6/1978 gününde karar verildi.

Esas Sayısı:1978/51
Karar Sayısı:1978/44

Başkan
Kâni Vrana

Üye
Abdullah Üner

Üye
Ahmet Koçak

Üye
Şekip Çopuroğlu

Üye
Fahrettin Uluç

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Ahmet Erdoğan

Üye
Hasan Gürsel

Üye
Osman Tokcan

Üye
Ahmet Salih Çebi

Üye
Adil Esmer

Üye
Nihat O. Akçakayalıoğlu

Üye
Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye
Necdet Darıcıoğlu